

CERUCIADA

ROMÂNII SIMULUNI

SAPTAMANAL DE ORIENTARE POLITICA SI SPIRITUALA

Francmason patriotard
Fură „clausus“ lui L.A.N.C.

Cu „valahicus“ la gard
Și „numerusus“... cu Blank.

ANUL I APARE JOIA Nr. 11

DIRECTOR:

M HAIL STELESCU

SUMAR:

Răspuns unui dreptist
de la Gândirea
de Panait Istrati

Numerus clausus
de Mihail Stelescu

Ce am văzut în Germania
de Const. Caragea

Excelența sa Aristide Blank
de Sergiu Lecca

Evreii și dreptul la muncă
de Dem. C. Milozi

Criza remânismului
de Alexandru Talex

Răstigniri
de Focioni Miciacio

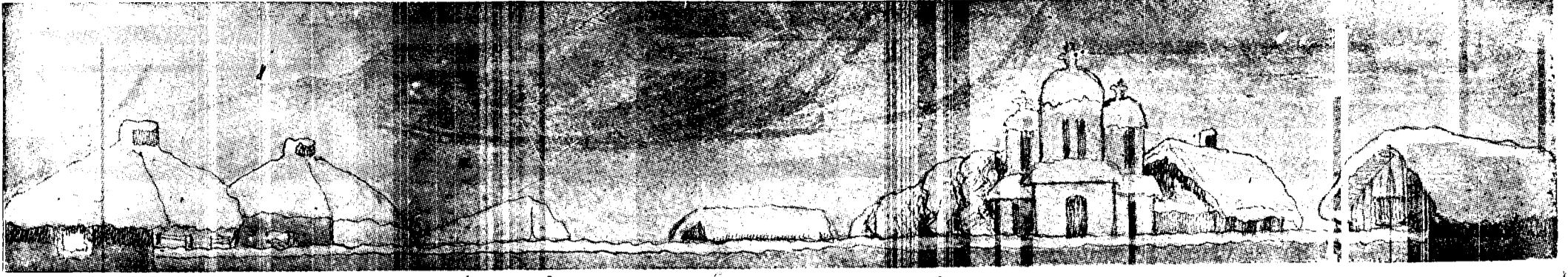
Statul, cooperativă de muncă
de S. Bejan

Pastel marin
de Cristian Sârbu

I. Peltz: Foc în hanul cu fei
de Mircea Mateescu

Anchetă printre cititori
Sport-Cronici:
teatrală, cinematografică,
politică, etc.

Desene de N E A G U

Din problemele neglijate : asistența copiilor

«O țară care nu-și îngrijește copiii, merge cu pași siguri spre decadență».

Așa a spus unul dintre marii bărbați de Stat, studiind cauzele decadenței popoarelor contemporane.

Desigur, creșterea și educația generațiilor ce vin, pentru evoluția progresivă a unui neam, joacă unul dintre principalele roluri în preocupările oamenilor, ce-i conduc destinele.

Bazați pe acest adevăr, țările din Apus și-au pus toate silințele spre a găsi căile cele mai nimerite pentru reușita deplină.

Și, analizând situațiunea erciată prin așezările sociale, prin lipsurile izvorâte din lupta aprigă pentru existență, Statul a dat peste o seamă de copii, cari fiind abandonati sau orfani, sau murind de foame la sânul mamelor flămânde, formează un număr de viitori cetățeni uitați de toată lumea. Pe aceștia i-am putea împărți astfel:

- Copiii părăsiți de părinți.
- Copiii rămași orfani.
- Copiii având părinți în imposibilitate de muncă.
- Copiii având părinți în spitale, la azile, șomeuri, etc.

Acești copii aveau procentul mortalității extrem de mare.

Apoi crescând ca iarba printre pietre, furnizau Societății elemente dubioase, sfârșind adesea jalnică lor existență în închisori sau ocnă.

Astfel Anglia și Franța încă de prin secolul al 15—16-lea au căutat remedierea acestui rău social.

În Franța această luptă a culminat prin legea lui Buchotte în timpul revoluției franceze decretând copiii părăsiți drept copii ai patriei.

În Anglia, Franța, Germania protecțiunea copiilor este încredințată efectiv Societății, orice tentativă de intervenții din partea Statului a găsit o împotrivire dâră din partea acutei tradiții consacrate, dar spre lauda Societății din țările respective misiunea ce și-a luat-o a fost dusă la bun sfârșit. Se credea că Statul din mijloacele sale birocratice rigide, nu poate da elasticitatea necesară realizată prin eforturile Societății înglobând minți luminate, inimi caritabile și dor de muncă neprețuit.

Printre țările vecine cea mai temerară experiență în ce privește intervenția Statului a fost făcută de Ungaria.

Încă din 1901 printr-o lege Statul a fost autorizat să construiască 17 azile. În 1903 azilele acestea au fost terminate având înscrise în buget 9 milioane coroane aur anual.

Din aceste așezăminte după războiu am preluat 5 (Arad, Oradea, Cluj, Timișoara, Tg. Mureș).

Nu trebuie uitat că paralel cu această muncă desfășurată de organele administrative și sanitare din Ungaria, au ființat având același scop — și Societăți private.

După cum se vede Societatea Ungară a întrecut încercările din alte state, punând însă la baza muncii sale sistemul cel mai sigur de naționalizarea minorităților pe cari le-a avut sub stăpânirea sa.

Astfel se explică felul în care Ungaria a răușit să crească zeci de mii de copii români, cehi, sârbi, în lumina naționalismului său șovin.

Atât Franța, Anglia cât și Ungaria și-au dat seama de imposibilități materiale și tehnice de a crește copii așa numeroși în internate. În afară de aceasta copilul lipsit de atașamentul familial nu putea să devină membru util pentru Societate.

Spre a înlătura acest inconvenient s'a recurs la creșterea copiilor prin plasarea lor în familii la țară.

În felul acesta s'au creat două importante perioade: 1) creșterea pruncului de sân în leagăne și 2) creșterea copilului în familie până la vârsta de 14—15 ani.

Rezultatele obținute în străinătate au întrecut așteptările: mortalitatea infantilă a scăzut simțitor, creșterea copiilor în colonii rurale a redat societății oameni mai bine formați.

Printre copii crescuți în aceste colonii rurale Franța a putut număra cu mândrie un număr impresionant de eroi căzuți pe câmpul de onoare, ofițeri inferiori și superiori, cavaleri ai Legiunii de Onoare, ingineri, avocați, etc.

În numărul viitor vom arăta ce s'a făcut în România, ce se face astăzi și ce ar trebui să facă Societatea, a cărei produs sunt copiii ai nimănui și ai tuturor.

I. SOROCEANU

CRUCIADA ROMANISMULUI

Director: MIHAIL STEI ESCU
Redactor șef: ALEXANDRU TALEX
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Str. Emil Costinescu 10
București 6,
Abonamentul anual: 100 lei
Autorități și instituții: 500 lei
Pentru studenți și muncitori 75 lei

Corespondențe din provincie

INCIDENTELE DE LA TEATRUL NAȚIONAL DIN IAȘI

Cine a asistat Sâmbătă seara în 2 Februarie a. c. la piesa intitulată «AZAIS», de Louis Verneuil și Beer, a trăit o seară de groază.

La un moment dat pe când se reprezenta actul I din piesa jidănească: Azais, studențimea creștină indignată de atitudinea revoltătoare a directorului E. Serghie, care nu ținuse cont de cererea studenților de a nu se juca piesa, a rugat publicul creștin să părăsească sala, deoarece piesa este scrisă de un jidan francez, ce a dus o campanie violentă și plină de insulte la adresa României.

Cererea studențimei creștine era justă. Nu se putea juca o piesă jidănească pe scena unui teatru național, cu un trecut istoric și cultural pentru Moldoveni și Ieșeni.

Dar domnul Serghie fost ziarist... actualmente director de teatru... național, frate bun cu pistrueții din orașul nostru, legat prin tradiționalele șorțuri și tînchele de aluminiu... în loc să pretexeze ceva după cum a făcut și la «Bursa neagră» invocând motivul că n'are păcură pentru reprezentarea piesei... găsește ca cale să cheme autoritățile civile și militare, care să evacueze sala de șuliganii care își făcea datoria de buni români, lămurind în mod pașnic publicul asupra piesei ce se reprezenta.

Ba, ceva mai mult, studențimea creștină a fost primită cu lovituri de pușcă primite de țevă și învârtite întocmai cum învârtesc agenții electorali cionagul.

Ce putea face sârmana studențime în fața unei mulțimi de puști, mănuite cu multă lașitate și barbarie de un pluton de jandarmi dintre care o parte din ei în stare de beție împreună cu plutonierul ce-i conducea?

Cine le-o fi dat de băut jandarmilor, pentru a lovi fără milă în trupurile studențimei, iar a doua zi oamenii de serviciu ai teatrului, să ștergă peretele de sânge de pe jos? Rămâne de stabilit.

E un nou sistem al directorului Serghie sau al aceluia ce au avut su comanda lor forța publică, pentru a sfărteca trupurile studențimei, lăsând în nesimțire cu capete sparte, plini de sânge căjiva studenți, dintre care doi zac acum pe paturile Spitalului Sf. Spiridon, așteptând ceasul alinării suferințelor...

Apoi ce zice domnul Serghie de lipitoarea de jidan «Thuly Făinaru» care stă la garderobă sus în locul de frunte, luând de la gură pâinea unui creștin invalid sau unei femei vădane, care cu greu își poate duce zilele și copilașii din micuța leacăă ce o are.

Oare nu știe domnul director Serghie că acest teatru este «național» atunci domnul Serghie să-l invite pe jidanul de la firma «La mocanu» din Iași, precum și pe jidanul casier al teatrului, Ghersin (George) Peritz, să părăsească instituția și să facă loc unuia dintre atâția români creștini, muritori de foame.

Dacă nu — se va găsi încă o mână de studenți care să invite pe aceste lipitori, să se ducă acolo de unde au venit. Acesta-i un avertisment!

PETRU P. NICOLAU
Coresp. Iași

SIBIU

Joi 7 c. ora 8½ seara în sala Căminului C. F. R. a avut loc o frumoasă conferință ținută de protopop Lt. Col. Dănilă.

Dsa spune: cuțitul meu nu va fi cuțitul ucigașului, dar va tăia adânc acolo

unde e nevoie de operație. Apoi a vorbit pe larg despre familie, rostul mamei față de copii, desfrul de astăzi, legea și moralul și pericolul cel mare vărsat de Ignatz Hertz prin editura lui. Dsa a încheiat: «mie nu-mi pasă de ministrii, chiar de m'ar băga la arest și deacolo voi striga: dezastrul... dezastrul... dezastru...!» Publicul din sală care era foarte mare a răspuns cu lungi aplauze. La ora 9,45 conferința a luat sfârșit.

S. G.

RAVAȘE DIN R-SARAT

CEI CU STATUIA LUI VLAHUȚA ?

Din inițiativa românului de suflet, care e d. Kircu, știm, că acum vreo 3—4 ani s'a ridicat o statuie a ilustrului scriitor și poet Al. Vlahuță.

Am așteptat zi cu zi, ca oficialitatea să-i facă desvelirea, însă a trecut atâta vreme, că nu ne putem lămurii, dacă pânza care învelea bustul lui Vlahuță a fost descoperită, de autorități sau vântul a svârșit-o pe aiurea și numai așa distinsul trubadur își arată nemuritorul chip de bronz. E o nedumerire, care frământă lumea românească și am vroi o lămurire.

O. RUȘINE A RAMNICULUI. — În grădina publică a orașului nostru, se află într-o stare deteriorată așa zisul Teatru comunal.

Sunt ani de când edilii noștri n'au dat un ban, ca să înlătore o rușine a orașului. Ținem a menționa, că în locul gusturilor de zeci de mii și banchelele oferite la diferite împrejurări, mai bine s'ar da o atenție acestui așezământ, care se stinge sub ochii gospodărilor publice.

ASPECTE DELA O SERBARE A LI CEULUI. — Am avut frumoasa ocazie să iau parte la o serbare a liceului nostru, care se face în fiecare an cu ocazia patronului și am conchis din cele văzute, că citadela culturală a neuitatului fondator Vasile Borescu, prezintă o notă îmbucurătoare de sentiment național și e alături de suprema credință a bisericii creștine.

O PILDA. — Avem în județ, în com. Obrejița, o secție a Ligii culturale și Cămin cultural, care de vreo 8 ani, în frunte cu inimosul lor conducător, dl. C. Georgescu-Obrejița, desfășoară o frumoasă activitate de însănătoșire morală, meritată a fi spre exemplu pe această cale.

BISERICA PROGRESEAZA. Urmărim de multă vreme, activitatea vie și rodnică a bisericii Sf. Ioan din acest oraș, care prin strădania preotului ei, a reușit să facă șezători creștinești și un cor.

RĂMNICENI ! citiți și răspândiți zărul atitudinii strămoșești «Cruciada Romanismului!»

Coresp. Râmnicu-Sărat.

Nenorocirea unui muncitor

La redacția noastră din Ploiești s'a prezentat muncitorul român Gheorghe Luta și ne-a relatat următoarele fapte:

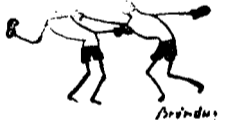
A fost în serviciul soc. petrolifere «Concordia» gara Băicoiu timp de 7 ani (1926—1933). Îmbolnăvindu-se în ziua de 25 Decembrie 1933 de reumatism cronic, numai datorită serviciului pe care-l îndeplinea ca manipulant de vagoane și vizitii (câte 24 ore și chiar 36 ore în șir), a fost internat în spitalul Gh. Constantinescu din Ploiești. În acest spital a stat 9 zile, de unde apoi a fost îndepărtat deoarece Administratorul soc. d. Cristodorescu nu a trimis direcțiunii spitalului cărțuția de asigurare, pe care o avea în regulă. S'a reîntors la serviciu unde a mai lucrat în această stare până la 12 August, în care timp s'a căutat în particular. Văzând că boala nu îl slăbește a plecat la Brașov, unde pentru 12 zile petrecute într'un spital a plătit 3000 lei.

După ce a eșit și de aici, a mai lucrat încă 6 zile. Direcția soc. văzând că deabea o duce, l'a internat din nou în spital, la Azuga unde a mai stat o lună, fără niciun folos. Dl. Cristodorescu i-a promis că imediat ce se va însănătoși, îl va primi înapoi în serviciu.

Pe ziua de 27 Februarie (a. t.) însănătoșindu-se și ducându-se spre a fi primit în serviciu, a fost refuzat sub pretextul că a lipsit prea mult, această în ciuda celor promise de d. Administrator, precum și a certificatelor pe cari le-a prezentat. Astfel, că acum, om în etate de 39 ani, fost muncitor de mic copil, a rămas nenorocit pe drumuri, fără a putea intra în serviciul ce l'a ocupat 7 ani de zile. A dat soc. în judecată, dar rezultatul — după multe peregrinări — e cel clasic: tot cei mari au avut dreptate.

Ce să se facă acum, acest om nenorocit? Credem, că dacă direcțiunea soc. «Concordia» nu va da dispozițiunile necesare pentru a fi primit din nou în serviciu, dintr'un cinstit om muncitor, va creia, o epavă a societății. Care va căuta să-și câștige existența pe alte căi, în

timp ce ura pentru cei «mari» va crește, în sufletul său prigonit.

Iată o nedreptate strigătoare la cer. În timp ce toate categoriile de funcționari sunt asigurați în caz de boală și ca drept de pensie, un muncitor rămânând muritor de foame, în caz de boală.

În legile României de mâine, muncitorul nu va trebui uitat și nu va fi.

I. I. CONSTANTINESCU

REVISTE

COLABORARI, I, 8—9 — o pretinerea-că revistă de manifestări belestice. Și care ne-a umezit ochii, remintindu-ne de vârsta tinereții de odinioară, a exuberanții în atâtea revistupe, ce nu trăiau nici cât un anotimp.

Numărul pe Ianuarie—Februarie este destul de încercat în surprize, frumoasă străduite și îl semnează d-nii: I. C. Alexandru, C. Crețulescu, C. I. Dumitrescu, M. Dida, T. Moisescu, V. Culică, ș. a.

RĂSARITUL, XVII, 1 — organ al Caselor Naționale. Semnează: Al. Lasocrov-Moldovanu, D. Iov, N. Pora, C. Barcaroiu, N. Bartzaria, etc.

LITERE, III, 17 — a apărut tineresc și cu interesante colaborări. Reținem: Taina lui Iuda de Const. Luca, Cronica ideii de Al. Ionescu, Plagiatul El. Eftimiu de Augustin Popa, Fântâna turcoaicelor de C. Federeanu și cronicile literare ale dd. E. Valuca și A. Chiurescu.

Așa cum apare Litere promite să se transforme într'un bun îndreptar periodic belestic.

CURRENTUL NOU, VII, 306 — organ cultural de informațiuni și luptă antirevizionistă. Apare la Bocșa-Montușă sub direcția d-lui Mihail Velceleanu.

Răspuns unui.. dreptist dela Gândirea

de PANAIT ISTRATI

n'am să-l pătrund decât doar dincolo de viață!

Ei, îmi replică d-l Vlădescu, asta e fiindcă ai trăit o viață *«de total refuz, de compactă nepricepere a vieții, a oamenilor, a lucrurilor dimprejur»*.

Așa!... Deci, există un sistem standard de *pricepere a vieții, a oamenilor, a lucrurilor*, așa cum există un sistem standard de-a da drumul apei la closet!

Dar poate crede lectorul că numai pe mine d-l Vlădescu mă consideră atât de nepriceput. De loc! Tolstoi a fost și el tot un bou. Ascultați:

«De câte ori tristețile lui Panait Istrati mai ales, nu m'au făcut să mă gândesc la prințul Nechudov, care a căzut și el, învins de oame-nii pe care și-a închipuit că iubirea lui numai i-ar fi putut ridica! IGNORÂND CA ȘI TOLSTOI MATERIALUL UMAN, pe care nu-l privește decât printr'un fel de oglindă interioară, gândirea lui Panait Istrati este TOT ATÂT DE PENIBILĂ, TOT ATÂT DE GOALĂ».

Ca a lui Tolstoi! Ei, cel puțin sunt în bună tovărășie!

Acum, poate că cititorul își închipue că, de data asta, după o afirmație atât de originală asupra lui Tolstoi și a mea, d-l Vlădescu se va feri ca de foc să aprecieze și el în viață prostiile după cari m'am prăpădit eu și autorul *Invierii?*

Nici gând! Gândirea unui scriitor de la *Gândirea* e mobilă ca o sfârlează. Ascultați-l ce spune, numai la două lini depărtare de aprecierea nimicitoare de mei sus:

«...când furtunile urlau în jurul lui, pe Bărăganul acesta fantastic al lui Istrati, ars de viscol și de durere, atunci el a întins mâna după ce îi trebuia mai mult — după IUBIRE, după PRIETENIE. S'a format, atunci, cu siguranță, în sufletul scriitorului nostru acest absolut moral care comandă toată opera lui. PRIETENIA, IUBIREA, vor fi astfel valorile supreme de viață. De aceea, peste toate sumbrele lui rătăcirii, se înalță mereu, mai sus, din Panait Istrati acest lucru IMENS DE FRUMOS: un cult NEMURITOR închinat PRIETENIEI, DRAGOSTEI DE OM, pe care el îl pricepe însă cu un sens absolut și l-ar vrea realizat integral în toate instituțiile omenești».

Deci, *«iubirea, prietenia, dragostea de om»* sunt *«un lucru IMENS DE FRUMOS»*, ceva NEMURITOR?

Probabil, din moment ce atât eu cât și bietul Tolstoi, am răușit până la urmă să atragem atenția d-lui Vlădescu asupra *gândirii noastre deopotrivă de penibilă, deopotrivă de goală*.

Da, drăcos mai erai, d-le Vlădescu!

*

Aceiași aroganță, aceeași fatuitate, când subtilul intelectual de la *Gândirea* crede că poate informa România asupra comunismului meu, asupra lui Racovski, asupra chestiunilor rusești:

«Cum a devenit Istrati «comunist», vom vedea când va trebui să analizăm formația și procesul gândirii lui. (Am răscolit toată revista, ca să găsească această «analiză» a «formației» și «procesului gândirii» mele). Ne interesează acum numai, de ce a părăsit el o religie al cărei fanatic atâta de fervent (Continuare în pag. 6)

Il numesc «dreptist», pe d. Toma Vlădescu dela *Gândirea*, fiindcă în această calitate, nu în alta, îmi răspunde d-sa la *Scrisoarea deschisă... către dreapta*, cu care am debutat în noua mea «ipostază» și noul meu «avatar» dela prezenta *Cruciada*.

Da, cred că numai în calitate de dreptist d-l Vlădescu și-a putut intitula articolul din *Gândirea*: «Răspuns lui Panait Istrati». Căci n'am putut să înțeleg, până aproape de sfârșit, de ce d-l Vlădescu îmi «răspunde», când eu nu i-am scris!

Dar, înainte de-a termina articolul, d-sa se reștește la mine: «Să ne ierte Panait Istrati dacă nu vrem să discutăm mai mult».

Aci, m'am întrebat: când dracu am invitat eu pe domnul acesta să «discute» ceva cu mine, și cu atât mai puțin să discute... «mai mult»!?

Și atunci, deabia, mi-am adus aminte că «Scrisoarea» mea din *Cruciada* era deschisă... «către dreapta», nu «dreptei», cum mi s'a atras atenția că ar fi trebuit s'o intitulez. Ei, recunosc că această înțelegătoare subtilitate a mea s'a întors pe dos. Am înemerit-o și cu eu ca Irimia cu oiștea în gard. Adică, am înemerit în d. Vlădescu, sau: unde dai și unde crapă!

Căci, tocmai prin acest «către», eu voiam să vizez, nu «dreapta» cea instalată în *gândiri*, mai mult sau mai puțin rigide, ci acel imens tineret viu și vioiu, arțăgos și suplu, violent și generos, pătimas și iertător, — așa cum îl văd adunat azi în jurul acestei *Cruciade* pe care, dint'r'o lovitură de umăr, a și ridicat-o la cinci mii de exemplare vândute, — acel tineret care aparține unui neam întreg și viitorului, nu «dreptelor» sau «stângilor», sau «centrelor», toate borțoase de gândiri sleite, toate aten-te la grăunțele pe cari le ronțăie, toate gata să răspundă la o butadă vaidistă sau iorghistă, așa cum a răspuns de curând «tinerimea generoasă» național-țărănistă: ELEC-TRALUL, ÎNAINTE DE ORICE «NUMERUS VALAHICUS»!

Dar, repet: subtilitatea acelu «către» al meu s'a întors împotriva mea. Și d-l Vlădescu, om al dreptei, a crezut că i-am scris lui, și mi-a răspuns. Cum mi-a răspuns, vom vedea mai la vale. Deocamdată, însă, eu stau și mă întreb: câte «drepte», urmând exemplul d-lui Vlădescu dela *Gândirea*, ar avea... dreptul să-mi răspundă! Căci, începând cu bătrâna «dreaptă» a d-lui A. C. Cuză și sfârșind cu îndrăzneța «dreaptă» socialistă a d-lui Ștefan Tătarăscu, întâlnim în drum «dreapta» d-lui Codreanu, și pe a d-lui Goga, și pe cea «democrată» a d-lui Iorga, și pe cea năzdrăvan-țărănistă a d-lui Vaida.

Adăogați, acum, la toate aceste «drepte» cu... drept la răspuns, toate «stângile» cari de mult îmi răspund în felul d-lui Vlădescu, și veți vedea dacă n'am... dreptul să cânt:

*Hai să dăm mână cu mână,
Cei cu inima română!
Să m'artim...*

Ce să mai «învărtim», fraților cruciați, că de astă dată am pățit-o! Și am pățit-o, nu atâta fiindcă sunt lovit din toate părțile, — căci eu sunt învățat cu loviturile ca țigamul cu scânteia, — ci fiindcă mă lovesc tot oameni unul și

unul, cari m'au iubit altă dată și binevoesc să-mi acorde și acum că nu-s lipsit de «talent», bătându-m'ar norocul!

Ei, pas de te războește cu adversari cari încep prin a decia că te admiră nevoe mare și sfârșesc prin a te cotonogi! Ba, d-l Vlădescu e și mai abil, căci d-sa și începe și continuă și sfârșește prin a-mi declara amor etern, dar, după fiecare declarație patetică, îmi arde câte o manelă peste țurloaie!

Intr'adevăr, din primele linii ale «răspunsului» său, aflu că d-l Vlădescu a citit aproape tot ce am «scris»; că sunt o lungă poveste a «inimii sale» — (ah!) —; că «m'a urât, m'a iubit, m'a detestat și m'a adorat, rând pe rând»; că «nimic din ce am spus până acum nu a fost adevărat»; că am «mînjit cu o dramatică sinceritate»; că pretinsa mea «gândire» nu e decât «o iluzie care s'a rătăcit în scrisul meu» — (bine înțeles, din moment ce nu fac parte din redacția *Gândirii!*) și că «niciodată n'am cunoscut decât aceste mirajii oarbe pe care le știm, mobilizate toate par'că numai în serviciul unei impenetrabile nopți...»

Și totuși, totuși, adăogă imediat d-l Vlădescu:

«Să mărturisim mai repede, dela început, că nicio adversitate n'am mai putea să avem împotriva acestui mare scriitor, pe care îl iubim».

Căci:

«Pe cine ar fi putut să lase indiferent Panait Istrati, ce inimă de piatră ar fi putut să se întorcă de la el, să uite mai ales că acest splendid vagabond și acest artist incomparabil idealizase, întinsese peisagiul românesc pe harta unei lumi întregi?»

Apoi, bine, stimabile, cum dracu am putut să fiu un «artist incomparabil» și să «întind peisagiul românesc pe harta unei lumi întregi», când, nu numai lumea întreagă, dar chiar și un colaborator dela *Gândirea* a putut să constate că «nimic din ce am spus până acum nu a fost adevărat», că totdeauna am «mînjit cu o dramatică sinceritate» și că toată «gândirea mea e o iluzie», niște «mirajii oarbe pe care le știm, mobilizate toate par'că numai în serviciul unei impenetrabile nopți»?

Cum a putut să facă minunea asta, un mincinos și un întunecat la suflet ca mine? Ei, cum, asta e treaba cititorului *Gândirii*, s'o descurce! D-sa, d-l Vlădescu, care mă «adoră... quand même» — (hm! suspectă adorație!), continuă:

«Cu aceste drepturi care să recunoaștem că sunt numai ale lui, Panait Istrati mi-a intrat în suflet adânc...» (te rog, d-le Vlădescu, să nu umbli cu echivocuri!).

«...sufletul acesta de adolescent (da? adolescent?!), hotărît să primească pe noul prieten așa cum era în sfârșit, cu toate deficiențele, cu toate frumusețile, cu toate vicile lui».

Pardon, pardon! Eu nu am «vicii», nu sunt cavalier de Curlanda! Eu fumez, atâta tot!

Dar să lăsăm gluma la oparte

(căci te pomenești că iar mă acuză de «umor» vreun scrib național-țărănist-bolșevizant de la *Cuvântul Liber*).

«Răspunsul» d-lui Vlădescu este un talmeș-balmeș polemic, literaropolitic, în care ditiramba se împletește cu invectiva la fie-ce pas, contrazicerea permanentă suprimă orice posibilitate de înțelegere, iar platitudinea se încalcează cu îngâmfarea în așa hal, încât te întrebă dacă omul acesta e în toată firea, ori te află în prezența unui biet desechilibrat isteric.

El declară din senin că «peste țara aceasta eu am aruncat noroiul tuturor destrăbălărilor internaționale».

pe când, — cu numai zece linii mai sus! — spusese că am «idealizat și am întins peisagiul românesc pe harta unei lumi întregi».

El spune că e gata să dovedescă tot ce afirmă, dar nu dovedește nimic, ci afirmă din nou că «toată lumea a înțeles, a făcut aproape un credit nelimitat marelui scriitor, și Panait Istrati în țara aceasta n'a avut niciodată să sufere pentru ideile lui». Ceva și mai mult: «Panait Istrati a cunoscut, atunci, (în 1925) în România, un real triumf: nu știu dacă s'ar fi putut face mai mult».

Or, pe vremea aceea, singurul «triumf», ca și «creditul nelimitat», venea dela presa din Sărindar, care mă publicase pe toate coloanele și mă făcuse popular numai în câteva luni, pe când presa reacționară mă declara «o invenție jidovească a Adivorului», iar d-l Iorga scria în *Ramuri* un articol în care jura că *literatura mea se reduce la transpunerea în franțuzește a... haiducilor lui N. D. Popescu!?!*

Tot așa de bine îmi dovedește d-l Vlădescu că «niciodată în țara aceasta n'am avut să sufăr pentru ideile mele». Or, începând cu d-l Nichifor Crainic, — care a scris atunci: «te-am primit cu flori, te vom urmări cu degetul pe trăgaci» — și sfârșind cu d-l Vlădescu, — care, în «răspunsul» său, dracu știe ce vrea să spuie, — TOATĂ LUMEA știe:

1) Că în vreme ce cărțile mele erau traduse în toate limbile civilizate, în țara mea n'am putut, timp de zece ani, să plasez mai mult de patru volume, din douăzeci.

2) Că o tăcere de mormânt, de

la extrema stângă — la extrema dreaptă, a făcut ca nici până azi să nu se știe exact la noi care este importanța operii mele; iar când «praful de pușcă» Marton Hertz a voit vara trecută să închee cu mine un contract general pentru tipărirea în ediții ordinare și de lux a tuturor scrierilor mele, toate cotarele stângiste, centraste și dreptiste s'au repezit să-l muște de fese și să-l facă să renunțe la acest lăudabil efort.

3) Că în 1929, ca să pot vizita țara, un ucaz «către Siguranța Generală și toate jandarmeriile din țară» a fost lansat de d-l Vaida — ucaz faximilat de Viitorul, care a publicat atunci o mare caricatură în pagina I, unde figuram ca... «Miss Turcia».

4) Că tot în toamna lui 1929, în urma calomniilor presei de dreapta, am fost împiedecat, să țin o conferință de cuziști, cari au agățat pe B-dul Elisabeta afixe scrise de mână, purtând inscripția «Jos jidanul Pinchas Istrati», pe când eu, baricadat în casa răposatului Zamfir Arbore, veghean înarmat, până ce o mașină a prefecturii a venit să mă ia pe sus și să mă ducă la gară, deși un Român nu poate fi scos cu forța din țara lui, nici împiedecat să intre, ci numai să iasă.

5) Că în Ianuarie 1931, ca să pot ține o conferință la Iași, alături de Mihail Sadoveanu, Topârceanu și alții, a trebuit ca armata să ocupe piața Unirii și împrejuri-mile sălii Trianon, în vreme ce cuziștii, «gardistii» și potăile comuniste urlau, spărgeau geamurile și băteau pe «jidani».

6) Că în Mai 1933, cu prilejul «săptămânii cărții», ducându-mă să semnez dedicații la librăria Alcala, o ceată de huligani a năvălit peste mine și am fost silit să mă apăr amenințând cu revolverul, fapt care a fost trâmbitat de toată presa mare europeană, începând cu le *Temps* și *Journal de Genève* și sfârșind cu organele nemțești, dar la noi nici un ziar n'a suflat o vorbă.

7) Că în momentul acesta chiar, atât editura Hertz, cât și Cartea Românească, nu pot obține, cu plată, inserarea unui anunț al cărților mele, nici în presa din Sărindar, nici în cea din Brezoianu.

Totuși, d-l Vlădescu, afirmă, afirmă, și dovedește, dovedește pe dracu!

«Triumf... credit nelimitat... nu știu dacă s'ar fi putut face mai mult!»

Panait Istrati în țara aceasta n'a avut NICIODATA să sufere pentru ideile lui.

Dar înfumurarea acestui cronicăraș de la *Gândirea* nu se oprește aci.

Dacă eu vorbesc într'un «fragment de jurnal intim» despre moartea sufletului meu, care băjbăie într'un întuneric de nepătruns», d-l Vlădescu sare de colo: «Intunericul acesta noi l-am priceput demult».

I-auzi domnule! Da' priceput mai ești! N'ai putea s'o aduci, așa din arcuș, ca să mă faci și pe mine să pricep? Căci, din parte-mi, mărturisesc că «intunericul acesta»

Criza romanismului

Săptămâna trecută, sub acest titlu, d. Mircea Eliade se întreba în «Vremea», dacă suferim de o criză a romanismului în sine, judecând după vorbăria publică a câtorva «buni români». Concluzia d-lui M. Eliade nega această întrebare, stabilea o tradiție a romanismului în Eminescu—Iorga—Pârvan și încheia sfâtuind, liniștit, mai multă muncă tăcută și cu rezultate.

D. M. Eliade are necontestată dreptate. Și totuși credem că există o criză a romanismului. O criză de interpretare logică și de soliditate în sufletul românilor acestei țări.

Din cauza politicului, care a exagerat și bagatelizat înțelesurile idealurilor, s'a întâmplat ca și noțiunea de romanism să sufere false interpretări sociale. De ex. ceea ce a întreprins, până acum, în politica socială d-nii Cuza și Codreanu, pentru omul din popor este o faptă românească sau națională. Iar, când pronunțăm cuvântul *romanism*, cetățeanul nu stă să-și readucă aminte ceiace a delimitat în acest sens Eminescu, Iorga sau Pârvan. Ci te judecă în comparație cu A. C. Cuza sau Zelea Codreanu, pentru că romanismul a fost împământat ca o politică realistă și cu scopuri utilitare.

Din această cauză orice acțiune românească este privită cu neîncredere, iar omul cult te sacrifică fără nici o ezitare, la stâlpul huliganiei, de până la tine. Lipsa tălmăcirii publice a tradițiilor noastre spirituale și etnice, iată criza în care ne sbatem și orbecăim.

Ca un semnal de sesizare al acestui rău social, profesorul C. Rădulescu-Motru a ținut acum câteva săptămâni, o conferință despre: *Romanismul ca ideal*. Conferențiarul a lămurit, că între naționalism și romanism există o flagrantă diferențiere de înțelesuri și finalități, — amândouă fiind remediile unor cauzalități istorice, cu totul opuse. Naționalismul, prin natura sa biologic-politică, nu poate fi o formă de luptă socială decât în cazul unei dominații din afară sau servitudinii. La noi naționalismul și-a avut o legitimitate, atâta vreme cât voința de unificare a tuturor românilor nu era o realitate. Când însă ne-am unit, politic-spiritual, naționalismul a încetat de a mai rămânea un ideal național. De acum încolo, «idealul nostru național trebuie să se transforme într'un ideal al romanismului». Adică, spre o normă de organizare a energiilor, cari constituie masivitatea sufletului românesc. E ceiace au neglijat «naționaliștii» noștri, rămași cu o politică veche dinaintea unor probleme noi, care cereau un obiectiv îndreptat spre firea concretă a poporului și care trebuia pusă în valoare.

Inactualitatea naționalismului astăzi, d. prof. Motru o mai explică și astfel: Naționalismul este un ideal care se împacă destul de bine cu cel al burgheziei liberale, fiindcă în el predomină interesul individual. Naționalismul favorizează ridicarea individului pe aripile drepturilor naționale, la o situație cât mai sus, în ierarhia politic-economică a lumii. Naționalismul este xenofob și indife-

CRISTIAN SÂRBU

A. Baudier

Stepă.

rent la problemele, care privesc biologia și ereditatea dispozițiilor înăscute ale poporului român.

Romanismul e împotriva idealului burgheziei liberale, pentru el predominând interesele, concrete, ale națiunii române. Romanismul mai este antixenofob și se dirijează după ceea ce este actual și real în ființa poporului român. Pentru romanism, important este ca țara să fie locuită de un *popor român*, sănătos la trup și suflet, capabil de o muncă rodnică. Și numai în al doilea rând, vine necesitatea, ca țara să se bucure de legi, care să asigure ascensiunea individului pe scara progresului universal...

Iată în câteva linii, tradiția Iorga-Eminescu-Pârvan, care trebuie să fi trează în sufletele tuturor românilor și care singura poate fi miezul orientărilor sociale de la noi.

Ca să ajungem frumusețea colectivă, de mai sus, nu ne rămâne decât calea unui misionarism. Isvorît din hotărârea organică și spirituală de a nu ceda, până ce schimbarea noastră la față, nu va căpăta viguroșeniile, care ne lipsesc. Să ne desmeticim, deci, cât încă nu-i prea târziu. Și lepădați de orice ambiții sau personalități, să ne unim cu toții, să ne solidarizăm într'o muncă a cărei finalitate, să fie anul, ziua, ora, clipa, când toată omenirea să știe că aici la gurile Dunării s'au pietrificat virtuțile. Că aici la gurile Dunării și la Marea cea mare, *stăpânește România*.

Atunci și numai atunci va începe adevărata noastră istorie națională.

ALEXANDRU TALEX

Din carnetul unui muncitor

PASTEL MARIN

Noianuri de ape muncite,

De vânturi, de valuri rebele —

Suveică 'ndrăzneată — vaporul

Iși taie cărare prin ele.

Pe-o largă spărtură de nouri

Argint cadaveric de lună

Se varsă pe valuri și 'mbie

Delfini din adâncă genună.

Fantastice păsări de umbră

Se zbat prin văzduh și 'nfioară

În cușca-i de fier, 'gobierul,

Cu țipăt de orgă bizară...

Pe puntea comenzii înaltă

Fumând căpitanul veghează —

Pe navă, pe gânduri, pe mare,

El singur e demon de pază.

RASTIGNIRI

Faptul divers dela noi și de aiurea, trece zi de zi prin tot ce are mai brutal simplitatea tragică a vieții — spăimântătoarea tălmăcire a suferinței umane.

Odată cu coșmarul existenței, fărămișată nemilos de marea actuală întruchipări sociale, cu crizele endemice cari cuprind toată întocmirile ce păreau de granit și se năruie în durata câtorva clipe, pe nasturele primejdiile abătute fără restricții pretutindeni, în țara noastră s'a cuibărit dela o vreme foamea în toată goliciumea ei.

Dacă civilizația în esența ei dumnezeiască nu exclude simplitatea, în cadrul însoțit al normalului, imperativul sănătoasei evoluții trebuie să-și despică drumurile din lumina călăuzitoare a naturii. Siluită cu sadism, în goana prăpăstioasă a unei originalități fade, natura se refuză cu hotărâre atacurilor besmetice și pelepsește fără cruțare îndemnul: searbete.

După războiul care a distrus cea mai deplină iluzie de fericire a veacului, în vâlmășagul smintit al tuturor ideilor plumbuite de confuz, pletorele secăturilor și înșelătorilor ordinari au năpădit cetățile reinălțate din ruini și sânge. Propovăduind în numele unor credințe rătăcite, speculând naivitatea crasă a mulțimilor ghiftuite la ospățurile morții, ridicate din mocirlă în extazul putred al celor jefuiți, bestiile au pregătit cu răbdări sobolice năruirea lumii vechi și înfiriparea șubredă a unui paradis în flăcări.

Supuse, cu înfățișări de turmă purtată spre butucii decapitărilor, masele au urmat nevolnice, semnelui vicelan al misionarilor improvizati.

În locul elitei de călăuzitori, ignoranța și-a purtat besnele prin cei mai siniștrii exponenți ai săi. Semănând vrajba pe ogorul nedestelenit al vremii, omenirea cu lege astăzi dovezile decăderii ei. Toate neajunsurile cari fulgeră căile existenței noastre, cu alaiul păcătos al mizeriei ce năpădește în pustiul sufletelor, se datoresc fasilor mântuitori cari foiesc în voie pretutindeni.

Răul cel mare stă răstignit în indolența celor cu o conștiință limpezită.

Reacțiunea, susținută de energia revoltei greu încercate, ar pune pe fugă pe mercenarii noului mes-

sianism și ar purifica atmosfera viciată de potopirile îndemnurilor mârșave. Printre noi, mai mult ca ori unde, mișună toate lepădăturile acestea. Ignorante, cu sensibilități pachidermice rezistând celor cari simt scârba cutremurându-i la apropierea lor târătoare, bandele acestea condamnă la o agonie lentă tineretea trudită în studii și pun batjocura foamei pe chipul ei subțiat. Agramat și cinic, *omul modern* înlătură grosolan avântul tot mai strivit al celor cari pretind vieții puținul unei existențe modeste. Milionar și eventual ministru, deputat și apostol cultural, parvenitul disprețuște infirmitățile grave ale civilizației, batjocorește foamea care întunecă privirile cinstite și svârle cu noroiul limuzinei — noroiul din care a purces slugarnic și poruncitor — în nedumerirea ostracizaților presărați pe uliți, bătuți de viscole și roși de foame.

Aspectul dezolant al celor refuzați de o aristocrație caraghioasă de iarmaroc, pune pe conștiința celor cari sunt încă demni de înălțări spirituale o pată imensă de umbre. Lângă sbaterea neagră a celor de jos, o altă pătură își poartă desnădejdea în decorul frigid al acestei ierne. Sunt aceia cari cerșesc pe la ușile capitonate ale ministerelor, licențiații și bachelareții, diplomații școlilor comerciale și absolvenții normalilor, turmă nefericită de vizionari, mulțime obijduită de cănoase personalități culturale. Ziarele înregistrează cu regularitate îngrijorătoare decăderea și durerea acestor oropsiți. Desnodămintele, muiate în purpura sângelui prelins din trupurile cari au înghețat pentru o nălucă de fericire îndoelnică, dincolo, pun pe frunțile celor chemați să aducă împăcarea și liniștea, stigmatul crimei.

Străinătatea a reglementat șomajul după o logică sănătoasă, ajutând din răspuțeri mulțimile, înlăturând detestabilul aspect al convoiului mizeriei.

Indolența orientalilor noștri îndrumători își rumegă ponosul în țihna jilțurilor adânci. Gemutul suferinței ce se rostogolește sub ferestrele de unde urcă svonul desfătului, moare înăbușit în stradă, sub stridența clacsoanelor, răscumpărate cu milioane...

FOCIONI MICIACIO

Marginale

■ REVISTA FUNDAȚIILOR REGALE, II, 2 — revistă lunară de literatură, artă și cultură generală. Este un din rarele și prea completele reviste de sinteză și informație dela noi.

Scrisă de frunții intelectualității, sicce număr reconstitue viața culturală contemporană, desbătând istoria și actualitatea într'un fel viu și propriu. Cei care regretăm, câteodată, este prezența vreunei semnături prea debutante ori compromise în viața publică.

Revista fundațiilor regale trebuie să mențină etapa supremă, către care nu poate tinde decât ceiace e mai frumoasă, mai cult, și mai pur din intelectualitatea acestei țări. De aceea și reținem din prezentul număr, numai contribuțiile dd. Sextil Pușcariu, P. P. Negulescu, M. Codreanu, Radu Gyr, V. Papițian, I. Ghinezu, Edgar Papu, H. Zambaccian și Al. Marcu.

■ FRIZE, II, 1 — revistă de literatură și cronică. Redactori: N. Cantanieru și M. Chirnoagă.

Este o revistă cam slabă. Mai ales prin proză. Și pe lângă aceasta, păcătuiește printr'un preț prea vehement și personal, în polemice. Frize, așa cum se prezintă astăzi, este în regres dureros, atât tehnic cât și redacțional.

■ GÂND, I, 4 — revistă de versuri, critică și proză. Redactor: Ion-Aurel Manolescu. Semnează promișător și cu talent d-nii: C. Miu-Lerca, Ov. Ioanid, Const. Pârlea, I. Voiculescu, Mihail Muscelanu.

■ PAMÂNTUL, IV, 91 — politic, social, literar. Redactor: Eugen Cialăc. E singurul săptămânal din provincie, care ne reține sincer. Cu o singură excepție: cronicile despre cărți sunt prea uniform laudative.

■ Dintr'un petrolifer oraș de provincie ne-a venit o revistă, care poartă nume de județ și în care citim:

«Tineretul de azi să-și trăiască viața repede, oricum, numai repede să-și trăiască (sic!). Vor (!) să progreseze pentru că trăim... în secolul progresului vertiginos și pentru că fiecare trebuie să facă ceva (sic!); dar tot ce fac (!) e lipsit de convingere; n'au încredere nici în ei, nici în viață (oh! oh!). În sufletul tineretului de azi se găsește un gol imens, deasupra căruia plutește ca un vâl des, melancolia; o melancolie neînțeleasă, fără sens. Fiecare nu știe singur ce vrea...»

Confesiunile de mai sus sunt apendice explicativ al unui editorial, de aceea calitate, al unor ineri, cari s'au trezit peste noapte, apostoli renovatori. Comentarii, nu facem; lăsam cetitorii să aprecieze...

■ ARTA ȘI OMUL, II, 18 — o foarte elegantă și bine scrisă revistă lunară de artă. Director Augustin Clonda.

Apariția unui asemenea caet artistic trebuie reținută nu numai prin contribuțiile documentare și critice, aduse. Ci și pentru gruparea, în bloc unitar, a o seamă din cele mai bune condee și pulete ale noastre.

Arta și omul își merită strădania apariției regulate, fiindcă e utilă.

■ LUCEAFARUL literar și artistic, VIII, 3 — o amară desiluzie atât tehnică cât și redacțională.

■ PROVINCIA, III, 25 — organ independent politic, social și informativ. Apare la T. Severin, bine informat și îngrijit. Fiecare număr conține și o bună pagină de idei și literatură.

Liquidi

Compoziție

Numerus clausus

Nu cred să existe o altă țară pe lume în care șarlatanii și panglicarii să aibă mai multă crezare și să fie adulați și adorați ca la noi de mulțime, imediat ce debitează o formulă îndrăznească.

Din cauza acestei mentalități se pot perinda la cârma statului toți incapabilii care deși și-au dovedit odată neputința în cârmuire, pot iar culege majorității în alegeri, la adăpostul scuzelor *că ei n'au fost ei, că au avut bețe'n roate*, etc.

Indolența și lipsa de demnitate a alegătorului este o dovadă a unui nivel moral, decăzut și laș.

Nu șarlatanii sunt de vină că pot conduce această țară, ci votanții inconștienți, marea masă indolentă și lașă, lipsită de conștiință și demnitate, care are în mână puterea votului, puterea suverană prin care ar putea face ce vrea.

Și într'adevăr o face, alegându-și stăpânii care și-i merită. Și mă întreb atunci, de ce se mai vaită această turmă de suferință, care singură și-a adjudecat-o!

O libertate inconștientă care prin destrăbălarea ei, dăruie un neam și-l face să decadă în fața istoriei, trebuie suprimată. De aceea susținem și voim, un comandament unic, moral și ordonat, în locul destrăbălării democratice actuale.

Aceste reflexii mi-au venit sub condeiu cu ocazia svârșirii pe piață, cu notă de actualitate a *Numerus clausus-ului*, cu varianta «*valahicus*».

De ani de zile Prof. A. C. Cuza predică acest deziderat însușit de studențime și de alte fracțiuni naționaliste. Cu ani de zile înainte eminentul profesor dela Iași a prevăzut soarta elementului românesc de azi. Cine l-a luat în serios pe el și pe ceilalți?

Nimeni. Și aceasta din cauză că niciodată n'a fost «*excelexență*».

Nu pot subscrie la anumite practici și atitudini a politicii *cuziste*, dar iarăși nu pot să nu recunosc d-lui Cuza linia dreaptă politică și de caracter din această țară.

Deacea nimeni n'a luat în serios anumite lozinci drepte, care azi capătă actualitate și cer rezolvare.

Și iată că în urma unei fricțiuni de partid între d-nii Maniu și Vaida, cel din urmă pentru a-l supralicita pe cel dintâi pe tema «*practicilor constituționale*» svârșe formula «*numerus valahicus*».

Nu mă interesează discutarea formulei în sine, care pentru noi are valoarea unei axiome.

Ceace interesază este dacă formula însușită de d. Vaida este sincer gândită sau este o nouă excocherie demagogică, friptură asvârșită în gura maselor, pentru recăștigarea voturilor necesare unei eventuale guvernări.

Noi afirmăm că este o excocherie politică și dovedim:

1) Intrucât azi pericolul străinismului e mai acut, decât acum câteva luni, când d. Vaida era prim-ministru?

Dece n'a aplicat «*Numerus Valahicus*» atunci, cu eficacitate de lege și nu acum cu clamări demagogice?

2) Intrucât putem avea garanția respectării acestei formule de opoziție, când știm că cel ce o proclamă este omul care a purtat șorțurile masoneriei și s'a pretat la murdăriile ei?

D-l Vaida pretinde că a plecat din masonerie fiindcă n'a mai plătit cotizațiile, ori noi știm că atâtă lucru nu contează acolo. Cine ne poate dovedi că nu mai este mason? O simplă afirmație?

3) «*Numerus Valahicus*»? Dar lumea și tinerii entuziaști care s'au repezit să se ploconească la picioarele noului tribun al naționalismului, știu că d-l Vaida și cu familia lui exploatează trei județe în Ardeal în cârdășie cu *Discom-Aristide Blank*?

4) Știu acești tineri ahtiați după subsecretariate de stat în viitorul guvern Vaida, că eventualul lor prim-ministru este mare omnipotent în consiliul de administrație al fraților Renner (Valahi de religie mozaică) dela Cluj — fabrică de pielărie — și că d-l Vaida este marele lor protector?

5) Știu fracțiunile naționaliste care au trimis circulări de susținere a d-lui Vaida la adunări și întruniri publice, că d-sa patronază monopolul exportului de lemne prin d-l Tillea, alături de Gröedel, Kemény și alți mozaici unguri?

6) S'a uitat oare că sub guvernul Vaida s'a început desfășurarea «*afacerii Skoda*», care atunci sub mâna d-lui Vaida s'a făcut mușama, în cât n'o mai poate desface nici dracu de-atunci?

Omul care a cârmuit țara cu umbrele morților dela Lupeni în spate, vine azi să dea formule noi de ocrotire a romanismului?

Și masa, gloata alegătorilor în loc scuipe și să-l huiduie, crede în aceste minciuni?

Numerus clausus? Da d-le Vaida, dar întâi deacolo de sus de unde te înfrunți d-ta.

Dar eu propun ceva și mai bun, *numerus nullus* în viața politică pentru cei compromiși. Iți convine?

Atunci când se primesc slugi în serviciu li se cer referințe.

Să vină și acești domni cu pretenții de servitori ai intereselor țării cu aceleași referințe. Ce-au făcut, când au mai servit? Cum au servit?

Cei cinci mii de cititori ai noștri sunt puțini, dar dacă înțeleg să adere la o curățenie a vieții politice în acest stat, să fie apostolii purtători de cuvânt în rândurile din jur.

Demascați prieteni ai Cruciadei, pe lupii în piele de oaie ce vin să compromită lozinci și să-și prelungească domnia poftelor pe spina unei națiuni agitând formule în care nu cred și pe care nu le vor aplica niciodată.

Era experimentelor a trecut, țara nu mai are nevoie de soluții de cârpeală.

Dacă poporul pretinde că poate fi suveran să o arate, voi subscrie și eu atunci la caracatița democratică cu 18.000.000 de capete, dar cu 36.000.000 de ochi și tot atâtea mâini de apucat.

MIHAIL STELESCU

COLOANELE MUNCII

EVREII ȘI DREPTUL LA MUNCA

În aceste coloane, în tovarășia altor forțe tinere, cari se încadrează în ideologia romanismului constructiv, continuăm lupta de apărare și afirmare a celui mai viu principiu moral și juridic: «*Dreptul la muncă*», revendicat pentru întreaga masă muncitoare.

Necesitatea lămuririi acestei arzătoare probleme, în vremurile noastre de împăenjenire a popoului român, a fost ridicată în coloanele unui ziar — mai răspândit decât această gazetă tânără, de către Uniunea Evreilor Români!

Prin publicarea memoriului acestora sub titlul: «*Lămuriri asupra dreptului de muncă*», s'a lăsat să se înțeleagă de cititori că revendicarea dreptului la muncă este tot așa de acută pentru elementul românesc ca și pentru evreii-români sau minoritari.

Dacă românul mai stă nepăsător în fața strigătului nostru pentru apărarea dreptului la muncă, este poate o cauză în aceea că el mai crede că conducătorii țării — aleși ai popoului și ai M. S. Regelui — că nu-i va vinde cel mai sfânt drept: «*dreptul la muncă*», prin care să i se garanteze un trai omenesc pe plaiurile bogate ale țării lui. Dacă n'ar mai vrea să aibă această nădejde, atunci să ia aminte la apelul de revendicare al dreptului la muncă, al Uniunii Evreilor Români.

Să se întrebe odată cu noi, dacă se poate cere dreptul la muncă de către evreii români, fără să se ceteze care este cauza pierderii acestui drept pentru elementul românesc, care șomează sau trăește cu salarii de mizerie expuși la munci degradatoare și samavolnice.

Problema nu se poate circumscrie la anumite categorii de cetățeni. Ea cere o cercetare amplă și o acțiune de deșteptare a conștiinței maselor și a i se arăta calea

echitabilă pentru câștigarea marelui proces deschis între muncă și capital, în aceste grele împrejurări de criză economică și morală.

Dreptul la muncă este un principiu de esență umanitară, însă pentru că lupta de revendicări se dă — în toate țările — chiar și în Palestina — pe tărâm național, salvăm umanitatea afirmând și apărând dreptul la muncă în primul rând al elementului curat românesc sau complect asimilat și apoi al încetățeniților sau al acelor veniți de dincolo de granițele naționale.

Situând din acest punct de vedere acțiunea dreptului la muncă, suntem siguri, că ne facem ecoul imenselor mase de muncitori cari astăzi nu mai au posibilitatea valorificării sfântului lor drept de muncă.

Muncitorii nu cer nimic altceva decât să le arătăm calea directă pentru obținerea acestui drept pe care nu-l mai au, pentru care se pun pe drumuri, bat din poartă în poartă, cerșind singurul lor drept la viață: dreptul la muncă, valorificat cinstit și demn.

Ideia națională trebuie să ne conducă logic la națiunea umanitaristă; căci numai atunci când, bazată pe recunoașterea de drep-

turi, acordă în primul rând, băgătinășilor dreptul la viață, prin dreptul la muncă; — numai atunci forța vie a națiunii capătă complectă libertate de afirmare armonică în câmpul muncii internaționale.

Nu poate fi vorba de acțiune șovină, ci de una constructivă în folosul națiunii și minorităților cari colaborează sincer la propășirea acestei țări.

Imbinarea a două simboluri «*forța*» și «*dreptul la muncă*» constituie prin ele înșile un țel, acela de a pleca urechea la nevoile popoului muncitor și a lucra pentru deșteptarea forței conștiente în apărarea pământului și muncii naționale.

Când în jurul nostru, de departe sau de aproape, se lucrează la slăbirea inițiativelor viguroase și la ideilor generoase, prin indiferența aruncată asupra a tot ce este românesc, nu putem să nu ne ridicăm contra nepăsării celor mulți, cari cred că trăesc, poate, vremea marilor minuni dela cari așteaptă deslegarea.

Destul cu nepăsarea; altfel vom dovedi că merităm jugul.

Țara are pe lângă bogății materiale neexploitate și suficiente bogății sufletești și sociale, pentru a ne lăsa de urâtul obicei al importului de specialiști și de idel de organizare economică și politică a dreptului la muncă.

Când oare vom începe să ne cunoaștem și să avem sinceritatea de a ne recunoaște ca forță și a pune pe primul plan valorile puternice, cari stau încă înăbușite de starea de neîncredere în noi înșine, distrugând în noi orice simț de solidaritate creatoare și generoasă.

A sunat ceasul vremurilor noi. Porunca vremii este: forța vie a acestui popor să-și facă deplin datoria. DEM. C. MILOZI

D. D. Nicolaide

Răspuns unui... dreptist dela GÂNDIREA

(continuare din pag. 3-a)

era, până la un anumit minut cel puțin... Vers l'autre flamme este o versiune numai. Dar poate mai este și alta.

Poate... D-l Vlădescu, mare inițiat, ne-o revelează:

«Se știe că între Panait Istrati și d-rul Rakowski, fostul ambasador sovietic la Paris exista o strânsă prietenie, la care mai participa, mi se pare, Anatole de Monzie și alți intelectuali ai stângii franceze. Dar în acest timp intervin grave schimbări în conducerea Sovietelor. Trotzki este trimis în exil. Iar într-o bună zi Rakowski este chemat să dea nu știu ce explicații la Kremlin... Nefericitul diplomat și aventurier nu bănuște nimic, se duce la Moscova. Panait Istrati îl însoțește...».

Admirați vă rog siguranța ridiculă cu care acest scrib afirmă că «nefericitul Rakowski», întocmai ca un nefericit șoricel, «NU BĂNUȘTE NIMIC» și cade în capcană, când știut este că la bolșevici, — chiar și la cei de mână a șaptea, spionajul, contra-spionajul, informația exactă ținută la zi, la oră, formează preocuparea de căpetenie, mergând până la patimă, până la obsesie. Dar pentru ca Rakowski să știe perfect ce-l aștepta la Moscova, nu era nevoie de nici un fel de ohrană, căci el era opozant troțkist și Stalin, prin presa rusă și chiar prin *L'Humanité*, îl ataca fățiș. Deci, el se ducea ca soldat disciplinat.

N'are a face! Pentru d. Vlădescu, toți diplomații sovietici sunt niște ogari, niște «aventurieri» cari, când bănușesc cu adevărat ceva, sar pe fereastră, ca faimosul Bessendowski, și se duc să-și publice memoriile în *le Matin!*

Dar, să urmărim mai departe pe eruditul cunoscător al chestiunilor sovietice:

«...ce a văzut Panait Istrati la Moscova, constituie iarăși un capitol foarte complicat. (Bre, bre!) Până la condamnarea și exilul lui Rakowski, impresiile lui Istrati le publica *Humanité*, cu lux de entuziasm. După această condamnare și după acest exil, care au atins pe Istrati în marea lui prietenie, (asta n'ar putea decât să mă onoreze!) aceleași impresii dar cu altă culoare, s'au publicat în gazetele de dreapta...».

Cari «gazete de dreapta»? Afară de un interview în *Nouvelles Littéraires*, dat numai după ce m'am întors din Rusia, toate celelalte «impresii» le cunoaște singur d-l Vlădescu.

Dar e măcar adevărat că am publicat, așa cum s'ar erede, «impresiile» mele din Rusia în *L'Humanité*? Un articol sau două și un interview, smulse cu sila de Vailant-Couturier, asta e tot ce a apărut în acest organ care, din ziua apariției *Kyrei*, m'a tratat de scriitor burghez.

Cât privește chestiunea capitală, adică revirimentul meu anti-comunist, pe care d-l Vlădescu îl atribuie numai și numai persecuției suferite de Rakowski, apoi tocmai contrariul e adevărat, căci *Rakowski* a fost disgrațiat și trimis la *Astrahan*, chiar din primele luni ale sosirii noastre în Rusia, iar eu

am continuat să fiu răsfățatul oficialității, — voiajând gratuit, purtat în automobile de lux și primit peste tot cu alai, — timp de șaisprezece luni, până în ajunul plecării mele, când a isbucnit «*Aface-rea Rusakov*», adică nenorocirea unui simplu lucrător, soacra lui Victor-Serge, care urma să fie împușcat fiindcă posedă un apartament jinduit de mafiile comuniste locale.

Când am aflat din gura lui Koltov, redactorul *Pravdei* comsomolilor, că nenorocirea care lovise pe *Rusakov* nu era un caz izolat, ci

era nenorocirea unei jumătăți din populația sovietică, atunci am declarat că nu mai am nimic comun cu acest fel de a fi comunist și am plecat trântind ușile.

Acesta este adevărul, așa cum l-am descris pe larg în *Spovedania unui învins*.

Dar cum să convingi pe d-l Vlădescu? El are «versiunile» lui și le... afirmă!

Cu aceiași putere de documentație afirmă domnia-sa că așa fi ținut «un discurs la Odessa, prin care ceream anexarea Basarabiei la Republica Sovietelor», fapt care a ră-

vășit crunt măruntaiele patriotice ale d-lui Nichifor Crainic și l'a făcut să scrie acel articol, în care cerea huliganilor săi să mă «urmărească cu degetul pe trăgaci».

Or, în Rusia, oratorul strein pune una, iar ziarele sovietice traduc discursul așa cum vor ele, și eu habar n'am avut că am cerut anexarea Basarabiei la Rusia.

Ceeace este, însă, cunoscut la Paris și ce ignorează complect d-l Vlădescu, e că, încă înainte de-a mă duce în Rusia, am avut o controversă publică cu Barbusse, combatându-l pe tema că Basarabia a-

parține istoricește Rusiei. Deși eu sunt comunist pe-atunci, i-am spus lui Barbusse că chestiunea nu se pune istoricește, ci etnograficește, căci o provincie poate să aparțină o mie de ani unei națiuni dominante, din moment ce limba a celei provincii e limba unei alte țări, această provincie aparține de drept patriei mame. Și acesta e cazul Basarabiei, am declarat eu atunci.

Mai afirmă d-l Vlădescu că la Bruxelles, tot pe vremea aceea, am făcut «o penibilă șarjă împotriva României, a teroarei din această țară, a intelectualilor ei, aceiași cari Panait Istrati i-a întâlnit, i-a iubit, i-a îmbrățișat, i-a... sărutat adeseori».

«Adeseori» — nu! Și, mai ales nu eu am sărutat. Căci, cine mă cunoaște, știe că mie mi-e scârbit de sărutul între bărbați, dar, într'adevăr, îmi amintesc că odată cu prilejul acelei vizite, m'am pretal la îmbrățișeri și pupături neobișnuite mie.

Iar în ce privește «penibila șarjă», ea n'a fost «împotriva României», ci împotriva asasinilor de la Tatar-Bunar. În timpul procesului călăului Morărescu, am fost invitat de Vandervelde și alții să spun ce se petrece în Basarabia. M'am nădăginit să citesc dezbatere publică cari aveau loc la curtea marțială și publicate de *Universul* și *Dumbrăvea*.

Astea sunt «minciunile pe care le-am spus lui Frederic Lesjèvre».

Imi mai rămâne să lămuresc pe cititor asupra cauzelor cari au determinat pe d-l Vlădescu să scrie «penibila» sa «șarjă» împotriva mea.

E o cauză cu... cântec.

«Dreapta românească», cea «larg înțelegătoare» și «mult generoasă» de la Cuvântul lui Enacovicigi de la Gândirea al cărei «sever exponent» este d-l Crainic, îmi oferise, comunist fiind, în 1925, să deviu și eu un exponentul dreptist, gânditor, cuvântist. Pasă-mi-te, voiau domniile aceștia să facă din mine omul lor în Cetatea Luminii, și de câte ori «exponenții» dia țară aplicau o mardeală «jidaniilor» cu «*Karl Marx și praf de pușcă*», eu, exponentul de la Paris, să desmănt factul din înălțimea turnului Lăifel, adăogând că în România «jidaniile» sunt aceia cari maltratează pe Români.

Ei, regret, dar, atunci, ca și acum când nu mai sunt comunist, naționalismul meu nu vede în E-vreu nici «*Karl Marx*», nici «*crâșcoală*», nici «*praf de pușcă*». Naționalismul meu continuă să împartă lumea în împilăți și împilători, după cum continuă să vadă în «exponenții» de la Gândirea niște dreptiști, cari încă n'au făcut nimic pentru neamul românesc.

Iar dacă, și după cele scrise aici, ființa mea tot va mai «rămâne scumpă» d-lui Vlădescu, așa cum afirmă la sfârșitul «răspunsului» său, mie nu-mi mai rămâne decât să-mi zic: Ferește-mă, Doamne, de cei cărora le «*rămân scump*», căci de cei cărora le sunt... ieftin, mă ferec eu singur!

PANAIT ISTRATI

Satul, cooperativă de muncă

Cu înfăptuirea ultimei reforme agrare, pământul arabil al țării noastre — în suprafață totală de 14.404.470 ha. — a trecut în stă-

pânirea a 3.834.153 plugari.

După statistici oficiale, această suprafață a fost repartizată astfel:

Categoriile de proprietăți	Proprietari	Suprafața totală
Dela 1 — 5 ha	3.231.451	6.280.995 ha
" 5 — 10 "	435.717	2.919.854 "
" 10 — 50 "	148.965	2.392.691 "
" 50 — 250 "	15.442	1.505.259 "
" 250 ha în sus	2.578	1.305.672 "
	3.834.153	14.404.470 ha.

Datele de mai sus ne arată că 84% din numărul total al plugarilor proprietari de pământ posedă mai puțin de 5 ha — suprafață declarată minimă pentru întreținerea familiei unui sătean.

Ca să ne dăm seama care este situația a 84% din agricultura țării, cităm un exemplu furnizat de Institutul de cercetări agronomice: bugetul unei gospodării țărănești din Moldova:

„Proprietatea are o întindere de 6,33 ha. având 0,36 ha. vie și 0,18 ha. pomi fructiferi. Intreaga avere netă se ridică la 101.820 lei. Venitul brut total a fost de 8610 lei din cari 5260 lei încasări depe urma produselor vândute. Incasări în bani depe urma cărăușiei și din vânzarea unor vite mari — deci din întreprinderi anexe — au mai fost de 3350 lei.

În schimb a cheltuit tot în bani: pentru exploatare 4470 lei iar pentru menaj și familie 3101 lei; total 7571 lei.

Desigur că hrana familiei și a vitelor este asigurată din însăși producția exploatare. În calculele de mai sus nu am trecut decât schimburile făcute în bani lichizi.

La sfârșitul anului i-a rămas așa dar o diferență în plus de 1039 lei.

Acesta a fost câștigul aparent, căci nu s'a ținut seama de valoarea muncii săteanului și a familiei lui de amortizmente și s'a considerat ca venit normal, venitul dela întreprinderi anexe, care este întâmplător. Altfel deficitul gospodăriei este mare.

Să vedem ce impozite plătește. Pentru impozitul funciar a plătit 480 lei, pentru taxe comunale 50 lei, iar pentru islaz 320 lei. În total 900 lei.

Din excedentul numerar de 1039 lei, a plătit impozite 900 lei sau 86,62%.

Exemplul dat este încă un caz fericit. Dacă țărănul nostru nu încasa bani pe transporturi și dacă nu-și vindea vitele nu vedem cum

ar fi putut plăti impozitele și iar nu vedem cum și-ar fi restrâns cheltuielile pentru întreținerea familiei — compusă din 3 membri — reduce la 3101 lei pe an sau 8,60 lei pe zi, ceiace nu revine de persoană nici 3 lei zilnic.

Și exploatarea stăpânește peste 6 ha. pământ arabil

Care este situația exploatarelor de 3 ha., media suprafeței proprietății rurale țărănești; când proprietarul a 6 ha., are un buget aproape alimentar?

Cari sunt cauzele că improprietărea — așa cum a fost făcută — în loc să-și atingă scopul e azi deficiente și cu toate măsurile extreme luate de guvernanși în ceasul al 11-lea — agricultorul nostru e dus tot la sapa de lemn?

Cari sunt cauzele că acele paleative numite legi pentru asanarea creditului — cu toate avantajile făcute agricultorilor — nu sunt eficiente micilor proprietari ci numai prilej de chiul pentru acei agricultori cari având peste 200 ha. (luate cu sudoarea frunții și-nului „improprietărit”) au cheltuit în străinătăți sau cluburi mai mult de cât îi țin curelele?

Să fie oare nepriceperea agricultorului sau atât de trâmbitata — de cioclovinele tradițională a țărănului Român?

Nici de cum, căci — un exem-

REDAȚIONALE

Primum: FRONTUL național-român, II, 2 — un bun ziar de orientare politică ideologică.
 IISUS INVINGE, II, 1 — organ de luptă creștină L. A. N. C.
 INSEMĂNĂRI, politice, economice, culturale, editare, II, 38 — director St. Botez-Rey.
 APĂRAREA NAȚIONALĂ, XII, 7 E ziarul L. A. N. C. dir. Gh. A. Cuza.
 SUCEAVA, I, 7-8 — gazetă de îndrumare cultural-națională, educație cetățenească și informații.
 OGORUL, II, 15 — organ al partidului

lăi pr. av. V. G. Alexe.
 GAZETA SATELOR, II, 1 — o foarte utilă revistă de educație și lumină în masă, editată de Asociația învățătorilor din Galați.
 PORUNCA VREMII, IV, 94 — tribună de luptă naționalistă. Dir. Ilie Rădulescu.
 Rugăm pe dd. corespondenți din provincie, să ne trimeată manuscrisele, scrise citeț și numai pe o singură față a hârtiei.
 Manuscrisele nepublicate nu se napoiază. ci se distrug.

I. Peltz: Foc în hanul cu tei

ROMAN (EDITURA ADEVĂRUL)

TEATRUL VESEL

Dodo, farsă în 3 acte de Arnold și Bach

Dacă lipsa de fecunditate a unui autor se manifestă prin reluarea în orice nou volum, a temelor demult consumate într-un altul, atunci este necesar să începem considerațiile de față prin a-i reproșa d-lui I. Peltz că a abuzat de creditul ce i-am acordat...

Am citit cu plăcere „Calea Văcărești”. Am amestecat în lectura celui roman nu numai ai surpriza ce-ți aduce prezentarea unui conținut încă neexploatat, dar mai ales speranța că încep să cunosc un autor cu fertile virtualități.

Acei incoerente și eroilor mult prea dramatici le-am opus atunci nouă fenomenului, asupra căruia d-l Peltz a operat cu suficientă cunoaștere și cu oarecare pătrundere. În fărâmișării până la irosire a aspectelor și intenției prea vizibile de a purta povestirea risipit, multipolar, i-am găsit deasemenea o replică: inerția pe care, probabil, a întâmpinat-o autorul din partea unui material cu miros de periferie (evreiască) — din partea unei mizerii cu multe fațete, cu varietate și grele desnaideji.

Așa că o calitate a rezistat eroic la câte două scăderi, și astfel... scrisul l-lui Peltz a fost promovat.

Cu „Foc în hanul cu tei” l-am regăsit pe autorul „Căii Văcăreștilor”. Dar l-am regăsit în condiții atât de știute încât regretăm incidentul întâlnirii.

Și cum, de astă dată trebuie să înălțăm părgăhiile care i-au susținut debutul, ne vom motiva sincer și liber lipsa de entuziasm. În „Foc în hanul cu tei” decorul și cadrul din „C. V.” nu și-a schimbat decât numele.

Altmintreli, conflictul se organizează în limitele aceluiași cartier pușhav, personajele sunt — cași până acum — epave roase de mizerie ce vegetează și putrezesc pe îndelete, sfârșind prin a-și curma banal dar pregnant viața în cine știe ce ungher dosit și insalubru.

Da. A fost unul din punctele de succes din „Calea Văcărești” modul acesta de a prezenta durerea unor vieți sub aspectul ei cel mai tragic, adică sub acela de fapt divers...

Uneori chiar erau atât de îngrămădite asemenea desarticulate existențe încât simțai nevoia să-i reproșezi autorului o intenție din cale afară de susținută. De-aici, lipsa de înțelegere a clișeelelor, cum spuneam mai sus.

Sar zice că I. Peltz și-a propus să continue descrierea fenomenului evreiesc în tot ce are mai devastat și mai demn de milă, astfel încât ultimul său roman trebuie primit ca un trebuincios compliment al primului.

Afirmția subsistă numai la suprafață. „Foc în hanul cu tei” nu aduce nimic în plus — ca viață și autentic — peste ceea ce cunoșteam mai înainte din „Calea Văcărești”. Decât, un conflict de a căruia ineficiență ne vom ocupa îndată.

Ioină Gott, funcționar comercial și autodidact de talent, iubește pe Liza, fiica bogătaşului Micu Braun, un parvenit în care necinstea și tot soiul de afaceri ver-roase se bat pentru întâietate; toate acestea i-au creat o poziție materială ce îi îngăduie să aibă la discreție soarta necerșitorilor din cartier, chiriași în „han”.

Liza îi place pe Ioină dar Micu rămâne intransigent. Astfel încât până la urmă — și după ce încearcă să se sinucidă — fata renunță la dragostea ei, și — pasiv, inexplicabil de resemnată — acceptă să devină soția unui cărețar negustor avut, în stîmă tatălui său.

Desigur că am privit lucrurile în linii cât se poate mai deschise și, în bună parte, simplist. Și nu este mai puțin adevărat că iubirea Ioină-Luiza poate fi considerată ca un incident de ajuns de secundar al romanului, deși noi l-am dat drept prim agent al acțiunii.

Pe de altă parte, maniera întârziat romantică în care îndrăgostii își poartă sentimentele, te face să nu ai încredere în conduita lor, pe care — inegal și ne-

motivată — și-o schimbă conform efectelor pe care autorul simți că le urmărește.

Așa că exceptând pe hoinarul Mehală, cartea nu crează niciun personaj.

Iată-l pe Ioină Gott care îi scrie iubitei „că este ultima rațiune a existenței lui”⁽¹⁾ și care după ce dorește „să-și găsească sensul existenței” la pieptul Lizei, se confundă într-o neînțeleasă renunțare; își propune — agresiv activist — să dea foc hanului lui Micu și totuși ratează voluntar ocazia de a-l șantaja. În altfel, Ioină, decadent prozelit kantian „are sentimentul că se repetă”⁽²⁾. Pe alocurea, inadvertențe generale de același melodramatism: — „Liza, strigă el în șoaptă”⁽³⁾.

Liza Braun — mai puțin Micu — temperamente imprecis conturate; deși sunt supuși, adesea, la reale suferințe, lasă impresia unei dureri, aș zice, fără leziuni prea adânci... Faptele apasă și depășesc „eroii” care le iscă, ceea ce îl face pe autor cu atât mai indezirabil influent, mai direct operant asupra „conflictului”.

Continuitățile... gușoase ce se pot stabili între caracterele din „Foc în hanul cu tei” și acelea din „C. V.”, merg până la supărătoare identități.

Și de astă dată aburitul decor al romanului îl formează acea pasageră și ruinată viermurație de oameni ce își desbat viața între pavajul murdar al străzii și ceaiul (ieftin) dela cafenea. „Protipendă” cartierului este reprezentată, vezi bine, de acciași președinți de „organizații filantropice sau religioase”, laolaltă cu viciații rabini ai comunității.

Mirajul Americii, pământul binecuvântat al tuturor îmbogățirilor, este readus și reagitat în amănunte în „Foc în hanul cu tei”.

În sfârșit, duminicalele „reuniuni dansante” din salonul de mahala unde tinerii de ambe sexe își înmugureau apetenta dărâmatei lor vieți — acel cuibar de idile minore, anticipat nenorocit — și-a schimbat doar reședința: nu mai au loc la „Pomul verde” ci la „Dacia”...

Probabil că nu sunt singurul care a desprins la I. Peltz — încă dela lectura „C. V.” — o puternică vertebră socială asupra căreia a repausat tendința autorului de a mobiliza anumite accente de echitate. „Foc în hanul cu tei” odihnește pe o analogă osatură în care emoția și compătimitatea pentru „cei de jos” (evrei năpăstuiți de soartă) sunt evidențiate și susținute.

Este de prisos să continui cu enumerarea punctelor... prea comune dintre cele două romane. Tot atât cât spațiul nu-mi îngăduie să merg prea departe cu aprecierile. Dacă trebuie să concluzionez într-un fel rânduile de față, din toată convingerea sfătuiresc pe d-l Peltz să nu permanentizeze (Doamne ferește!) în viitor abordarea unor motive pe care le-a tratat anterior în tipare limitate, și cărora le-a epuizat întreaga posibilitate dela început.

Parafrazarea — metodică și de fiecare sezon literar — a acelorași potențe, nu dovedește decât dorința de a publica.

Care, hotărât lucru, este meteahna cea mai periculoasă a tineretului intelectual de astăzi.

MIRCEA MATEESCU

1) pag. 107. 2) pag. 122. 3) pag. 61.

Teatrul Vesel, de sub conducerea d-lor Sică Alexandrescu și Tudor Mușatescu, nu-și desminte întru nimic denumirea. Piesa aceasta, mai mult comedie de situații, — farsă e cu totul altceva, — vine să înregistreze al doilea succes în actuala stagiune. Evident, succes raportat la un teatru ușor, de amuzament ef-tin, fără prețiozitate artistică, tocmai ceiace îi trebuie burghezului pentru a nu-i îngreuna siesta și a nu-și pune o-sânzosul creier la contribuție.

Dacă piesele d-lor Arnold și Bach, nu au spiritul scriitor ca ale celor franțuzești, nu-i mai puțin adevărat, că sunt mari neșteșugari în ale sfârșirilor teatrale, punându-te în fața unor încercături și situații de neînchipuit, până aproape la dramatism, ca apoi totul să se descurce dela sine și să se termine cu bine, pentru mulțumirea și satisfacerea moralei burgheze optimisto-sentimentală.

Finalitatea aceasta banală, e o transpirație a sufletului burghez german, transmis în toate comedii lor.

Dar dacă prin încercăturile și situațiile cele mai fantesiste, comedii acestea ating — de cele mai multe ori — neverosimilul, tocmai de aci isvorăște și comical, punând individul în fușă unor stări nedorite, negândite, neșteștate, și făcându-l să reacționeze sau să se comporte împrejurărilor.

E un joc al inteligenței, ce se referă imediat la interpreți. Ei trebuie să facă tractabilă această inteligentă — singurul element veridic în aceste comedii — publicului obșes sau lenes sufletește și intelectualicește.

Atâta risipă de energie, de vervă, de humor, de spontaneitate, trebuie pusă în interpretarea unei atare comedii, într-un tempo de rapiditate și promptă volubilitate, încât publicul să plece dela teatru amuzat, fără ca el să fi cheltuit sau contribuit cu nimic la înseninarea lui. Ba, tocmai contrariul. Chiar dacă ar fi venit la teatru, plictisit, frământat de griji — ca majoritatea spectatorilor de altfel, — el trebuie transformat completamente.

Iată pentru ce, comedia e cu mult mai grea de jucat decât drama cât și celelalte genuri.

În dramă, în comedia de moravuri sau în cea de caracter, sunt anumite sentimente, ori idei inițiale de cari interpretul se poate agăța și a le desvolta; și mai ales dacă are și puțin talent, succesul e garantat, pentru că el nu e decât traducătorul unor valori existente de fapt. Pe când în comedia de situații sau în farsă, actorul nu are nimic. Totul trebuie să elaboreze dela sine cu atâta frenezie și putere convingătoare, până la totală consumare, într-un tempo uimitor de trepidant.

Evident că pentru toate acestea trebuie inteligență, inteligență scriitoare, nu de rând, nu fabricată. Altmintre actorul de comedie nu va putea realiza nimic; fantezele din piesă, nu vor căpăta consistență, nici viabilitate în așa fel încât de la mască, la mimică, gest, mișcare și până la debitul cuvintelor, să fie o unitară concordanță a tipului creat de-acapo al fine.

Spun toate astea, gândindu-mă la d-na Tanti Cutava-Barozi în Dinah Blaker din DODO.

De unde are ființa aceasta atâta inepuizabilă vervă? De unde atâta îndrăcit temperament, încât să vibreze continuu și de fiecare dată, de fiecare rol, altfel. Evident talentul, dar mai ales inteligența. Se simte asta din modul cum frazează, din intenția pe care o pune în ton, din jocul de scenă și mai ales din alegerea personajilor pe cari le interpretează. Da, da! Un actor lipsit de inteligență, nu poate fi un actor bun de comedie și mai puțin un artist de talia d-nei Cutava Barozi.

Alte două artiste mari de comedie, sunt: d-na M. Wauvrina și Renée Annie; amândouă ne dau de fiecare piesă, noui creații.

Bine, d-na Nora Piacentini în Suzi. Deși rolul e cam insuficient pentru tot ce poate da d-na Piacentini; ar fi putut da ceva mai mult. De altfel, de câțiva vreme d-sa e cam aceiaș în toate rolurile.

Admirabil d. Eterlé în Contele Clodomir, care sub decăderea morală, își păstrează totuși finețea blazonului. D-sa are multă suplețe spirituală. Iar ticul contelei pe care-l repetă în anumite situații critice, apare de-o naturalețe ca a unui gest reflex.

Surprinzător de simpatic d. Fotino în Gustav Pietach, mai ales decând a părăsit rolurile de giovini și joacă tipuri, are ceva pitoresc și-o bonomie comunitativă, că te bucuri odată cu d-sa.

Deaseneana d. Romeo Lăzărescu în

Baldur; păcat însă că și-a făcut o mască antipatică. N-ar fi stricat chiar dacă ar fi accentuat ceva mai mult prețiozitatea ridiculă a profesorului Baldur.

D. Geo Maican în Lutz Weber a redat un Maican frumos și atâta tot. Nu știu de ce d-sa își pozează întotdeauna frumusețea, de par'că în sală ar sta în permanență un fotograf. Dar chiar la fotograf și omul cel mai simplu, tot vrea să-și exteriorizeze un sentiment... să ia o expresie, numai d-l Maican nu vrea să exprime nimic.

D-ra Fifi Harand, deși nu mai este o începătoare, — face noți discordanță cu întreg ansamblul. D-sa, oricât s'ar strădui, e zadarnic: nu are talent. Apoi și tinuta d-sale pe scenă, e complet antiteatrală. Dar cine știe, poate pe viitor să se acomodeze vieții scenice, pentru asta trebuie însă muncă, uriașă muncă.

BARCOSTAN

CINEMA A. R. P. A.: BING-BANG.

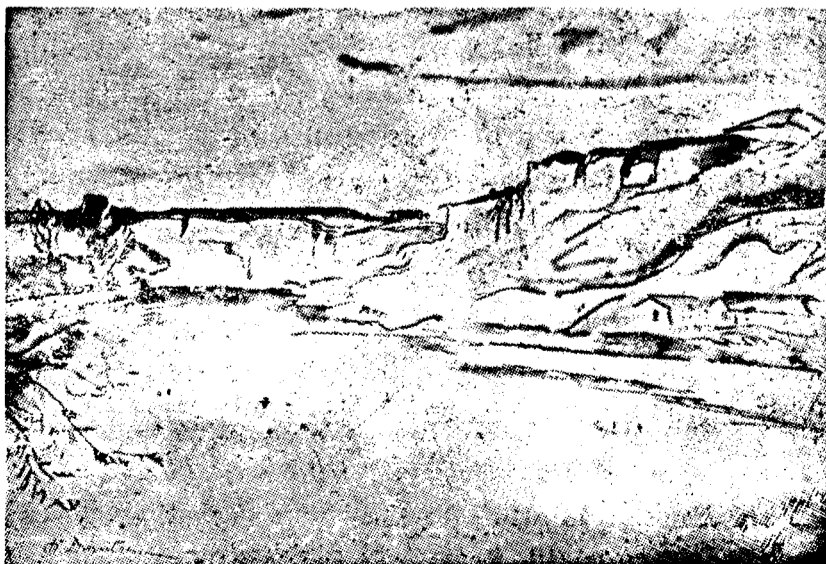
Am așteptat acest film cu nerăbdarea celor ce știu să prețuiască noutatea unui fapt, în orice domeniu ar fi el. Chiar numai pentru motivele de a fi văzut un film completamente românesc sau de a fi auzit vorbindu-se limba noastră dela început și până la sfârșit, fără să mai fie nevoie de citirea acia greoaie și uneori neînțeleasă, a cuvintelor menite, să ne completeze înțelegerea unui film, trebuie să fim mulțumiți.

Bing și Bang sunt doi șomeri care flămânzi până la un timp, ajung printr-o INTAMPLARE fericită proprietarii unui loz și în final oameni bogați câștigând la loteria statului. Acesta ar fi subiectul, nici vast nici încărcat, ci simplu, brodat pe o acțiune ușoară care e străfulgerată de cel mai vesel și tineresc suflu, cheia descoperirii frunților și a dispunerii. La fiecare minut îți izbucnește răsul nesilit provocat de cei doi principali interpreți, Stree și Vasilache, inepuizabili în nerva lor, în gesturile și în acțiunile lor comice. Totul e conformat ideii de a amuza, de a distra, așa că am putea spune, că avem de a face cu un gen ușor de film, o comedie

burlească, o farsă dacă vroți. E visul oricărui om flămând de a ajunge sătul, bogat, deși eroii nu sunt deloc obsedați de aceasta, deoarece, elanul lor tineresc se revărsă înăbușitor și exuberant peste el, având doar o mică și trecătoare speranță în lozul pe care l-au căpătat.

Înainte de a încheia trebuie să laudăm meritos pe cei 2 interpreți pentru faptul de a fi realizat filmul Bing-Bang pe speșele lor, în po-fida tuturor societăților de cinematograful sau a statului care s'a grăbit să pună impozit pe literatură ca și pe film, sub ingenuul pretext al creerii, fondului filmului național. Așa că prezentarea lui Bing-Bang trebuie privită ca o sărbătoare pentru cinematografia românească, nu numai prin prizma unui început de realizare pe acest teren — deci un sugestiv și frumos exemplu — ci și prin aceea că deși lucrare autohtonă, aspiră oarecum la titlul de o realizare reușită, pe care o preferăm în locul atâtor alte insipidități streine. Dealtfel muzica lui e dintre acelea care rivalizează cu oricare alta.

DUMITRU GAȘPAR

St. Dimitrescu

Prutul

Circ politic CE AM VAZUT IN GERMANIA

Pe zi ce trece asistăm la cele mai sensaționale acrobații. Numai că nu se petrec în arena unui circ și că artiștii nu sunt acrobați de meserie. Cu atât mai spectaculos și mai pasionant. Ei nu se cheamă nici Auguști și nici Fratellini. Ci doar Tătărescu, Dinu Brătianu,

iar din ochi trage să cucerească și alte situații, ca pe cele avute de la falitul Blank. Iar Mihalache e în

Vaida, Mihalache etc. Jucători pe sârmă, sau specialiști de salturi mortale, acrobați sau clowni, veniți, de ori unde veți fi, și luați lecții de echilibristică, de jocuri de cavinte, de răsturnarea legilor de gravitație!! Aci se desfășoară dansul cel mai straniu, cel mai dezințat și cel mai minunat. Dar artistul cel mai desăvârșit, cel mai admirabil e fratele Alexandru Vaida.

trista situație de a se vedea curând sfârțecat de telegarii lui Vaida ce tragă hăis și a lui Maniu, cea.

Acesta e singurul din oropsitul partid național țărănist care știe și spune ce vrea; drumul lui fiind același ca al Maresalului Averescu și Gh. Brătianu.

Pe când Lupu își schimbă zilnic căciula... tăcând și lucrând în surdina spre o preșidenție de ministru. Mironescu face pe baletista (solo tanz) în nădejdea de a fi aleasă cadână.

Iar Tătărescu sus pe sârmă își caută un echilibru între Manolescu Strunga și Franasovici; Dinu Brătianu scuturând din când în când stâlpii de cari îi e legată sârma — dar ceilalți mulți, așa cum sânt, mai mari sau mici, tot dau târcoale, doar doar s'ar prăbuși ceva și s'ar alege cu-o acadă, o țandără, sau portofoliu. — Poștiți D-lor jocul continuă.

Cu numerus clausus sau valahicus pe buze, alături de vecinica lulea, cu venături de pe la exrei (discom, etc.) în buzunare, aruncă bezele către acei cari din fire și vorbe ar trebui să fie curați la suflet,

Din vizitele la fabricile de electricitate AEG., la o fabrică de automobile, una de optică, la alta de produse chimice, din datele culese la diverși atașați comerciali străini pe cari îi cunoșteam, din statistici interne, am putut constata că dezvoltarea, sau mai bine zis reînvierea comerțului și industriei germane, dela punctul cel mai scăzut din 1931, a mers într'un progres și un ritm crescând până la starea de astăzi când în majoritate ele lucrează cu 80—85 la sută din capacitatea lor totală: Așa de pildă luând indexul 100 vedem că la producția brută de oțel: Franța în 1929 avea 100/100, în 1930, 80/100, în 1931, 60/100, în 1932 75/100, idem în 1933 iar în 1934 numai 60. Germania a început în anul 1929 cu 60/100, a scăzut în 1930—31—32 la 35/100 iar astăzi a atins 65/100. La producția de mașini agricole, cu aburi, electrice etc. scăzuse treptat an de an la 20/100... s'au ridicat la 75/100. In producția de automobile din ziua când în 1932 s'a suprimat impozitul, producția a reînceput, și azi lucrează și noaptea cu 3 echipe, neputând răsbate și acoperi cererile. Prin metodică și bine conceputa raționalizare și în parte dezstandardizarea întreprinderilor mari s'a putut în aceeași proporții micșora numărul șomerilor, cari astăzi lucrând în fabrici și în industrii, nu numai că nu mai sunt în sarcina Statului, dar prin faptul că plătesc impozite, au de grevat bugetul. Producția fiind mărită, prețul unitar a scăzut, con-

sumația a crescut, tranșările s'au mărit și statul german, deși renunțând la, sau micșorând o serie de impozite, a avut 1 miliard de mărci aur mai mult la venit în anul 1934 ca în 1933 — iar cheltuielile ei au scăzut aproape în a-

ceiași proporție. Acest surplus s'a pus imediat în circulație pentru investițiuni de stat, unde s'au luat în primul rând lucrători dintre șomerii rămași, dând astfel o soluție atât șomajului cât și putinței de câștig suplimentar tututor fabricanților sau comercianților. Indexul ne arată că micșii comercianți au astăzi un dever care atinge pe alocuri 93% din anul 1928 (cel mai prosper), la articole menajere 81%, la alimente 73%, a îmbrăcăminte 77% astfel că nedăia e de 80% din timpul cel mai înfloritor.

In ceea ce privește mijlocul de

a-și procura materiile prime de care au nevoie, în afară de protecția și finanțarea celor din interior, ei le capătă constant și fără nicio interdicție din toate țările mari din lume pe baze de compensații și clearing.

Ar fi zădarnic și obositor să cercetăm aci toate ramurile de activitate, dar trebuie să constatăm că acest progres este uniform în toate laturile de producție și că în agricultură au ajuns în parte, pentru unele cereale, la acoperirea nevoilor lor interne.

Dacă ele îi costă mai mult decât dacă le-ar importa, au avantajul că banul nu iese din țară.

Iar noi să deschidem ochii, să nu ne trezim prea târziu, cu mârfuri pe brațe, pe cari astăzi poate că le-ar mai prelua, dar de cari în curând nu vor mai avea nevoie să ni le ceară.

Deși comisii se străduiesc să ajungă la acorduri, deși poate chiar ne dorește cu adevărat o înțelegere serioasă, ele nu vor putea fi posibile atâta vreme cât anumite prese tendențioase și obraznice, mint și caută să inducă în eroare pe cititori despre ce se petrece în Germania. In solda cui sunt, este ușor de înțeles când chiar Franța astăzi are un ton împăciuitor și dorește sincer o destindere și o normalizare a tuturor relațiilor. Dacă într'adevăr se crede că nu se poate renunța la cenzură ea ar trebui cel puțin să-și dea seama, ce și pe cine să cenzureze în interesul real al statului, al adevărului și o bunei cuviințe.

C. CARAGEA

Excelența sa Aristide Blank

Vasăzică, articolul pragmatice publicat cu atâta reclamă în ziarul «Universul» și «Curentul» de către mâncătorul de depozite, Aristide Blank a fost cu tălc.

Credeam, că A. B. a venit cu acel program moral și economic salvator, împins de neurastenia omului activ condamnat la inactivitate.

Nu puteam însă să ne închipuim, că Aristide Blank sub masca unei false modestii își caută un drum — probabil indicat de alții — spre un post de conducere în treburile Statului Român.

In adevăr, nivelul moralității a căzut la noi până sub un minimum admisibil.

Dar aceasta nu înseamnă că ori și ce este permis.

Cine este acest Aristide Blank? Un fost bancher, moștenitorul unei situațiuni privilegiate și strălucite.

Prin extravaganta și nepricere, utilizând ajutoare nepermise din partea Statului, a reușit să ducă cea mai veche instituție bancară românească la faliment.

A ruinat mii și mii de mici deponenți, adică a mâncat cu lingura mare tot ce au adunat cu sudoarea lor acești mici slujitori, servitori etc.

După krachul băncei în 1931, Aristide Blank făcea pe dispărutul. Răspândise șvonuri că nu mai are ce mânca.

Ce nemernicie. Totul era numai

teatru.

Aristide Blank, omul care cumpărase aproape tot ce reprezenta oarecare interes în materie de oameni politici, a eșit din această catastrofă — catastrofă pentru bieții deponenți — mai bogat.

Toate manoperile lui după 1931, nu sunt suficient cunoscute marelui public.

Fapt rămâne, că Aristide Blank și-a mărit considerabil averea, pe spinarea Statului, iar deponenții nu au primit încă nici un ban.

Pe sub mână, emisarii lui A. B. răscumpără creanțele cu circa douăzeci suta.

Vasăzică, Aristide Blank în primul rând nu a fost ruinat.

Nu a tras, sau nu a simulat măcar să tragă consecințele care în cazuri similare se trag.

Nici nu a avut măcar eleganța să dispară din circulație.

Neturburat și-a continuat viața obișnuită de multimilionar risipitor.

Inconjurat de acel putregai modern compus din ciocoi ignobili amestecați cu acei străini de clasa treia pripășiți în România Aristide Blank, își face afacerile.

Astăzi o loterie suplimentară, mâine un teren unei autorități cu preț umflat cu una mie la sută, și acum când se pare că a ajuns să fie cel mai bogat om din România, Aristide Blank are și suprema obrăznicie să concureze la obținerea unui înalt post de conducere

a Statului Român.

Dar aceasta nu este tot. Tot datorit lui Aristide Blank până și crupierii cazinourilor din Franța își bat joc de noi.

Recent, Aristide Blank a făcut la masa verde din Nissa diferențe considerabile.

Câțiva curioși au cerut informațiuni asupra acestui interesant client, un crupier șef i-a satisfăcut, explicând că este vorba de Aristide Blank, omul care face tot ce vrea în România și cu România.

Acest scandal nu mai poate fi tolerat. Dacă opinia publică încă nu a reacționat contra acestui nerușinat, cel puțin tineretul acestei țări să știe cine este Aristide Blank.

Cine susține cu atâta înverșunare pe acest imoral?

Nu ne interesăm, dar vom urmări activitatea acestui mare șarlatan demascându-l opiniei publice.

Dacă este vorba de capacitate, apoi avem desigur la Văcărești și în alte pensuni similare inteligențe mult superioare, condamnate la inactivitate.

Mulți din ei, sunt desigur albi ca și cămașa față de un Aristide Blank, care și mai în România actuală a putut rămâne în libertate.

Dar ulciorul merge la apă — numai până când se sparge și până atunci noi nu vom dezarma.

SERGIU LECCA

O anchetă printre cititori

„Cruciada Românismului“ în dorința de a stabili o legătură cât mai strânsă cu cetitorii, întreprinde o anchetă.

Fiecare cititor e rugat să ne răspundă — ne anonim — la următoarele chestiuni:

1. Dece citește „Cruciada“?
2. Ce rubrici îl interesează mai mult și ce crede că ar trebui să mai fie?
3. Ce păreri în contradictorii are cu ideile și problemele debătute în „Cruciada“?
4. Cum privește partidele politice?
5. Ce părere are despre actualele organizații naționaliste?
6. Cum privește mișcările de stânga?

Răspunsurile se vor adresa D-lui. Mihail Stelescu, Str. Emil Costinescu 10, București.